

მცხეთა-მთიანეთი

სტიქიური გეოლოგიური პროცესების განვითარების პროგნოზი 2011 წლისათვის

2011 წელს, შესაბამისი ხელისშემწეობი პირობების შემთხვევაში, მცხეთა-მთიანეთის რეგიონში მოსალოდნელია საშიში გეოლოგიური პროცესების განვითარება-გააქტიურება (მეწყრები, ღვარცოფები, ნაპირების გარეცხვა) - ამ ინფორმაციას ღია გარემოსდაცვითი სამოქალაქო ინიციატივა (OECI) გარემოს ეროვნული სააგენტოს მასალებზე დაყრდნობით ავრცელებს.

მცხეთა-მთიანეთის რეგიონში საშიში გეოლოგიური პროცესებისა და აქტიურობის მაღალი ინტენსივობით დუშეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორია გამოირჩევა. აქ პროცესების გააქტიურებას ხელს უწყობს როგორც კლიმატური, ასევე რთული რელიეფური პირობები და გეოლოგიური აგებულება.

შესაბამისი ხელისშემწეობი პირობების შემთხვევაში, პროცესების გააქტიურება მოსალოდნელია როგორც თეთრი ასევე შავი არაგვის ხეობებში განლაგებულ პრაქტიკულად ყველა დასახლებული პუნქტის ტერიტორიაზე. ხეობათა ფერდობებზე დიდი რაოდენობითაა დაგროვილი გამოფიტული, უხეშნატეხოვანი მასალა, რომლებიც ფერდობების დიდი დახრილობის გამო ადვილად გადაადგილდება ხევების კალაპოტებისაკენ და წვიმების პერიოდში ხდება ღვარცოფული ნაკადების ფორმირება.

პროცესის გააქტიურება მოსალოდნელია ფშავისა და ხევსურეთის არაგვის აუზებში. სოფლებში: ნანიანი, მგლიანი, ზემო და ქვემო აში, მეწყრული პროცესების გააქტიურება მოსალოდნელია მდ. არყალას ხეობაში განლაგებულ სოფლებში. სოფ. სოფ. ბულაჩაურსა და ქუბრიანთკარში თითქმის ყოველწლიურად ხდება ღვარცოფული ნაკადების გამოსვლა, რაც საშიშროებას უქმნის როგორც მოსახლეობის საცხოვრებელ სახლებს, ასევე საავტომობილო გზას. დროებით სტაბილიზებული პროცესების გააქტიურება მოსალოდნელია მდ. ნარეკვავის აუზში.

იგივე პრობლემების თიანეთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზეც. მდინარეთა ხეობების ფერდობებზე დიდი რაოდენობითაა დაგროვილი გამოფიტული და ნაშალი მასალის დაგროვების გამო მოსალოდნელია ღვარცოფული, მეწყრული და დახრამვითი ეროზიები. პროცესების გააქტიურება მოსალოდნელია სოფლებში: არტანი, ბოდახევი, ჩაბანო, ჭიაურა, ახალსოფელი, დელუზაურები, ლელოვანი, ჯიჯეთი, ზარიძეები, ტუმურები, ჩეკურიანთგორი, ერწოს ქვაბულის ირგვლივ განლაგებულ სოფლებში,

სიონის წყალსაცავის ირგვლივ. მდ. იორისა და მისი შენაკადების ხეობებში მოსალოდნელია ნაპირების წარეცხვა.

მცხეთის მუნიციპალიტეტი რეგიონში გამოირჩევა რბილი მორფოლოგიური და გეომორფოლოგიური აგებულებით და აქედან გამომდინარე, საშიში გეოლოგიური პროცესების ნაკლები გავრცელებით. მუნიციპალიტეტის ფარგლებში ფიქსირდება მეწყრული, ღვარცოფული პროცესები, შეტბორვები და ნაპირების გარეცხვა. შეტბორვითი პროცესები დაფიქსირებულია და მომავალშიც მოსალოდნელია ქ. მცხეთაში და სოფ. წილკანის ტერიტორიაზე, სადაც პროცესი გამოწვეულია სოფლის ზედა ნაწილში არსებული არხიდან ინფილტრირებული წყლებით. მეწყრული პროცესების გააქტიურება მოსალოდნელია ქვემოთ ჩამოთვლილ სოფლებში და მათ მიმდებარე ტერიტორიებზე: მამკოდა, ცხვარიჭამია, ნიჩბისი, ნიჩბისი-კავთისხევის საავტომობილო გზაზე, მშრალი ხევი, შანკვეანი, თბილისი-თიანეთის საავტომობილო გზაზე არსებულ მეწყრულ სხეულებზე, მცხეთა-შიმღვიმის მონასტერის დამაკავშირებელ საავტომობილო გზაზე, ბებრისციხის მიმდებარედ.

ღვარცოფული პროცესების გააქტიურება მოსალოდნელია სოფლების: დილომის, ხეკორძის, ნიჩბისის, აღდგომელაანთკარის, ნავდარაანთკარის, საგურამოს, კოტორაანთკარის, არაშენდას, ზაქაროს, წინამძღვრიანთკარის, ბიწმენდის, ძალისის ტერიტორიაზე. ძლიერი წყალმოვარდნებით ხასიათდება მდ. მდ. გლდანულა, თეზამი.

ყაზბეგის მუნიციპალიტეტისათვის განსაკუთრებულ საშიშროებას წარმოადგენს ღვარცოფული ნაკადები, რომლებიც მუნიციპალიტეტის მთელ ტერიტორიაზე ფართო გავრცელებით სარგებლობენ და რომელთა ფორმირებას ხელს უწყობს რელიეფის დიდი დახრილობა და ხეობათა სათავეებში დიდი რაოდენობით დაგროვილი გამოფიტული და ნაშალი მასალა.

ღვარცოფული ნაკადები საშიშროებას უქმნიან როგორც დასახლებულ პუნქტებს, ასევე სამხედრო გზას, მაგისტრალურ გაზსადენებს და შიდა სასოფლო გზებს. ღვარცოფული პროცესების გააქტიურება მოსალოდნელია დევდორაკი-ამალის, კისტინკას, ყუროს, ქაბარჯინას, ბიდარას ხეობებში და თრუსოს ხეობაში. მეწყრული პროცესები შეზღუდული გავრცელებით სარგებლობენ.

გარემოს ეროვნული სააგენტოს მიერ მოწოდებული ოფიციალური ინფორმაციით, საშიში გეოლოგიური და ჰიდროლოგიური პროცესების შესაჩერებლად საჭიროა შემდეგი პრევენციული ღონისძიებების განხორციელება:

დუშეთის მუნიციპალიტეტი

ქვეშეთის თემი - საჭიროა ნაპირსამაგრი ჯებირების მოწყობა მდინარე არაგვზე სოფელ ქვეშეთთან და ხადას ხეობაში. ასევე საჭიროა ლომისის ეკლესიის მიმდებარე ტერიტორიის გაწმენდა და ნაპირსამაგრი ჯებირების მოწყობა.

ჟინვალის თემი - საჭიროა ნაპირსამაგრი ჯებირების მოწყობა სოფელ არაგვისპირში, ასევე ფოტესა და საკანაფის ხევების გაწმენდა და ჯებირების მოწყობა.

ანანურის თემი - საჭიროა მდინარე დიდი ჯახას და მდინარე პატარა ჯახას კალაპოტების გაწმენდა და ნაპირსამაგრი სამუშაოების შესრულება. ნაპირსამაგრი ჯებირები უნდა მოეწყოს მდინარე არაგვზე სოფელ ციხისძირში და მდინარე არყალაზე სოფელ შალიკანთკარში.

ქალაქი დუშეთი - საჭიროა მდინარე დუშეთისხევე კალაპოტის გაწმენდა და ნაპირსამაგრი სამუშაოების ჩატარება.

ჭართლის თემი - საჭიროა სოფელ ჭართალში არსებული ხევის კალაპოტის გაწმენდა და ნაპირსამაგრი ჯებირების მოწყობა. ხევის უნდა გაიწმინდოს და ნაპირსამაგრი სამუშაოები შესრულდეს სოფელ დოლასქედშიც.

დაბა ფასანაური - საჭიროა ნაპირსამაგრი ჯებირების მოწყობა მდინარე არაგვზე დაბის შესასვლელში და შუა ნაწილში.

გუდამაყრის თემი - საჭიროა ნაპირსამაგრი ჯებირების მოწყობა ფასანაური–კიტოხი–ჩოხის გზის მიმდებარე ხევებზე და მდინარე არაგვზე.

ბაზალეთის თემი - ებიტაანთ უბანში და პაპიაანთ უბანში უნდა გაიწმინდოს ხევი და შესრულდეს ნაპირსამაგრი სამუშაოები.

მჭადიჯვრის თემი - საჭიროა ხევის გაწმენდა და ნაპირსამაგრი სამუშაოების შესრულება სოფელ ციხედავთან და წიწამურთან. სოფელ ოძისში უნდა გაიწმინდოს მლაშესხევის კალაპოტი. ხევის გაწმენდა საჭიროა სოფელ ჭაშებშიც, ეკლესიასთან მისასვლელი გზის ზედა მონაკვეთზე და ვენახებთან. აქვე საჭიროა ჯებირების მოწყობა.

ჭოპორტის თემი - სოფელ ბულაჩაურში და ქუბრიაანკარში უნდა გაიწმინდოს სარწყავი არხის სათავე ნაბებობის მიმდებარე ხევი. ასევე საჭიროა აბანოსხევის და ლაფანანთკარის გზის მიმდებარე ხევის გაწმენდა და ნაპირსამაგრი ჯებირების მოწყობა. სოფელ ბულაჩაურში, მდინარე არაგვზე, უნდა მოეწყოს ნაპირსამაგრი ჯებირები.

თიანეთის მუნიციპალიტეტი

ახალსოფლის თემი - საჭიროა სოფელ ჩაბანოში მდინარე საგამზე გასასვლელ ბოგირთან ორივე მხარეს 100 მეტრიანი ქვის ჯებირების მოწყობა, ასევე, ქვის ჯებირების მოწყობა ახალსოფელთან და სოფელ კაწალოში მდინარე საგამზე.

არტნის თემი - სოფელ ზემო არტანთან საჭიროა ქვის ნაპირსამაგრი 200-მეტრიანი ჯებირების მოწყობა, ასევე, ქვის ნაპირსამაგრი ჯებირების მოწყობა სოფელ ღორღასთან - 150, სოფელ ბუდახევასთან - 250, სოფელ ქვემო არტანთან - 150 და სოფელ ლიშოსთან 100 მეტრის სიგრძეზე.

ზარიძეების თემი - საჭიროა სოფელ საკრეჭიოსთან მდინარე ვერხვლის ახალი კალაპოტის გაჭრა (სიგრძე 150 მეტრი, სიგანე 5 მეტრი), სოფელ ჯიჯეთში კუნწულას ხეზე არსებული ხიდის აღდგენა, სოფელ საკრეჭიოსთან მდინარე ვერხველზე არსებული ბოგირის ნაპირსამაგრი ჯებირის მოწყობა (სიგრძე – 20 მეტრი, მასალა – ქვა).

დაბა თიანეთი - მდინარე ქუსნოზე სოფელ თეთრახევიდან ქუსნოს ბოგირამდე მარცხენა სანაპიროზე საჭიროა ნაპირსამაგრი ქვის ჯებირის მოწყობა (2 კილომეტრის მანძილზე). მდინარე საჭური უნდა გაიწმინდოს ქვა–ღორღისაგან (სიგრძე 500 მეტრი, სიგანე 7 მეტრი) და ამავე მდინარეზე 500 მეტრზე მოეწყოს ნაპირსამაგრი ჯებირები. ასევე საჭიროა დაბა თიანეთში დაჭაობებული “ჭანტისუბნის“ გაწმენდა 100 მეტრ სიგრძეზე და 5 მეტრის სიგანეზე.

ნაქალაქარის თემი - მთიულეთხევეზე უნდა მოეწყოს ჯებირები 500 მეტრის სიგრძეზე, ასევე უნდა გაიწმინდოს მდინარე აძემის კალაპოტი (300 მეტრი).

ჟებოტის თემი - საჭიროა სოფელ ჟებოტის კვირიისხევის გაწმენდა ქვა–ღორღისაგან (სიგრძე 1700 მეტრი, სიგანე 4 მეტრი, სიმაღლე 2.5 მეტრი); სოფელ ჟებოტაში მდინარე იორზე არსებულ ხიდთან ბეტონის ფილების მოწყობა 4–5 დაზიანებულ მონაკვეთზე, სოფელ თეგერაანებთან კი ნაპირსამაგრი ქვის ჯებირების მოწყობა - 25 მეტრზე.

დაბა სიონი - მდინარე დიციანის ხევეზე უნდა აღდგეს დანგრეული ბოგირი (სიგრძე 100 მეტრი, სიგანე 4 მეტრი).

ტუმურების თემი - სოფელ ტუმურებში მდინარე ვარხველზე საჭიროა ნაპირსამაგრი ჯებირების მოწყობა - 60 მეტრზე, სოფლის წყაროსთან კი - 80 მეტრზე. ამავე სოფელში არსებული მდინარე ჭყანტიანისხევის უნდა მიუერთდეს მდინარე ქუსნოს ახალი კალაპოტის გაჭრით - 100 მეტრზე.

ღულელეების თემი - საჭიროა სოფელ ბალებისხევთან ჩამომავალი მდინარის ხევის გაწმენდა 1 კილომეტრზე (სიგანე 5 მეტრი), ასევე სოფელ ქვემო კვერნულასთან მდინარე კირის ხევის გაწმენდა ქვა–ღორღისაგან (სიგრძე 1 კილომეტრი, სიგანე 4 მეტრი) და სანიაღვრე არხის გაჭრა სოფელ ღულელეებთან, გზის პირას (სიგრძე 600 მეტრი, სიგანე 4 მეტრი).

მცხეთის მუნიციპალიტეტში პრობლემებია მისაქციელის თემში. სოფელ ნაოზის მიმდებარე ტერიტორიაზე მდინარე არაგვი იწვევს აქტიურ ეროზიას, რის გამოც შესაძლოა საფრთხე შეექმნას საცხოვრებელ სახლებს და სამხედრო გზას;

ყაზბეგის მუნიციპალიტეტში კი მდინარე ყურო საფრთხეს უქმნის საქონლის ამოვრებს.